

הלול הישראלי. לטוב ולרע

בספר 'מוכנה מוכנה' מטפלים אורית גידלי והמאייר עמר הופמן באובססיה ההורית וגוננות-היתר שנהוגה בחברה הישראלית

מוכנה מוכנה // אורית גידלי

איורים: עמר הופמן | כנרת זמורה | 39 עמ'

גילי שנתיים-שלוש הם ימי מלחמת העצמאות של הילדים. הצהרות כמו "אני לברז" "אני גדולה!" "אני יכול!" מבטאות לא רק את המתח שחוזה הפעוט בין יכולתו השכלית המתפתחת לבין היכולות הפיזיות והמוטוריות שמדרות מאחוריה, אלא גם את המתח שבין כישוריו האובייקטיביים לקושי של הוריו לשחרר. בישראל של ימינו, שבה שלטת הכלאה בין היידישע מאמא להורות הליקור פטר, המתח נמשך הרבה אחרי גיל שלוש ויוצר מציבים אבסורדיים של גוננות-יתר על גבול הסירוס.

בספר 'מוכנה מוכנה' אורית גידלי והמאייר עמר הופמן מטפלים בנושא בצורה מושחת ומלאת הומור: הסיפור מתחיל במשפט "פעם הייתה אפרוחית שאמא שלה, התרנגולת, דגרה עליה" – תיאור שנשמע הגיוני אינסטינקטיבי בקריאה ראשונה, אך לגמרי בלתי הגיוני כשחושבים עליו עוד רגע. הרי אין צורך לדרגור על אפרוחית. היא כבר בקעה. אבל אמא תרנגולת מתעקשת, ולא רק היא, גם אמא שלה עדיין דוגרת עליה, ואמא שלה עליה וכן הלאה – מגדל גדול, מפואר

ומתנדנד של תרנגולות-אמהות שמוסיפות לדרגור על בנותיהן למרות שאלו כבר בקעו ובגרו, והן אפילו אמהות בעצמן. האפרוחית הקטנה מנסה להוכיח להן בכל ררך שהיא כבר מוכנה ומסוגלת לצאת לקיום עצמאי, אבל כל הכרזות עצמאות שכונו רק מפחידה אותן יותר ומבצרת אותן בעמדתן: הסולם גבוה מדי, הכלב פרוץ מדי, אפילו

ביכולתה להזיז את עצמה בעצמה הן מטילות ספק. הבחירה של גידלי בתרנגולות מיטיבה לספר את האופן שבו ריבוי קולות של גדולים ומנוסים, בעיקר אם הם מלאי חרדה, יכול לחבל בהתפתחות עצמאותו של הילד ובדחף שלו לחקור ולהתנסות; דברים שאי-אפשר לעשותם בלי להסתכן לפעמים ככישלון או כפגיעה. איוריו של הופמן מחדזקים את האמירה על ידי יצירת ריבוי ויזואלי מתמיד שיש בו הומור סלפסיטיקי נהדר, מבלי להזניח את תחושת הצפיפות והמחנק שהוא יוצר. בכך הוא מממש עד תום ובצורה נפלאה את הדימוי של "לול תרנגולות".

תרנגולות ואפרוחים, ביצים ולוריים, רווחים מאוד בספרות הילדים העברית, וכמעט תמיד מייצגים לא רק אהבת אם אלא גם מתחים בין יחיד לקבוצה ושאלות של גיבוש עצמאות וזהות עצמית. בסיפור 'הביצה שהתחפשה' מאת דן

פגיס, הביצה מחפשת זהות ושייכות חדשות במגורן מקומות, עד שאמא תרנגולת מתיישבת עליה ככל כוכב משקלה, מצווה "עכשיו תעשי כמו כולם" ואז דוגרת עליה עד לתוצאה הרצויה לפי

מור פוגלמן-דבורקין || ספרות ילדים ונוער

הסדר הטבעי/חברתי המקובל – בקיעת אפרוח. ב'זיהי ערב' של פניה ברגשטיין התרנגור לת מזהירה את אפרוחיה מהילדה ("סכנה להיות בחצר") למרות שלקורא ברור שזו איננה מהווה סכנה ורק רוצה לשחק – הבנה שמעלה מחשבות על רתיעת הקבוצה מרצונו של היחיד לפעול מעבר לתחום שהוקצה לו, ואולי אף מעצם יחידותו וייחודיותו. איוריו של חיים האוזמן לספר מלאי עיניים משגיחות/בולשות, מנגנוני פיקוח ומשטור שמפעילה החברה על היחיד הסקרן וההרפתקן.

גם באיור של אילזה קנטור ל'אמא הדוגרת' של ברגשטיין מתוך 'בוא אליי פרפר נחמד' נוכחים מנגנונים דומים: למילים התמימות "הנה אמא הדוגרת" היא הולכת ומנקרת / ואיתה הולכים הולכים / יחד כל האפרוחים" איירה קנטור סצנה שבה התרנגולת ואפרוחיה ניצבים בחצר מוקפת גדר גבוהה, שחלונות כל הבתים השוכנים בתוכה צופים לכיוונם ולכיוון הילדים המשחקים עימם, כמו בוחנים את כל מעשיהם.

ב'מוכנה מוכנה' אייר הופמן את אחת התרנגולות כשהיא קוראת עיתון מיום הכרות המדינה, ובכך הרחיב את המוטיבים הללו לחברה הישראלית כולה: בין שמדובר בכוכב משקלם של דורות עברו, ובין שמדובר במנטליות החמולה או באכפז תיות/חטטנות הישראלית – המתח בין הפרט לקבוצה עז במיוחד במקומותינו ומקשה ליצור נפרדות ועצמאות.

כסופו של דבר האפרוחית של גידלי והופמן עומדת על שלה, ודווקא אז מבינה את כוונה של הקבוצה, שיכולה ליצור לא רק מגדל דגירה כבד ומחניק, אלא גם סולם יציב ובטוח שעז

איזו חברה נהיה עבור ילדינו ועבור עצמנו – מגדל דגירה מכבד ומחניק, או סולם יציב ובטוח?

ליו אפשר לטפס מעלה, לחקור ולהגשים. בימים אלה אנחנו עדים ביתר שאת לכוחו של "הלול" הישראלי, לטוב ולרע: עורה, התגרבות ונדיבות עוטפות ומחבקות, אך גם בחינה בשבע עיניים והעברת ביקורת קולנית, ממשטרת ומסרסת על כל מי שמביע עמדה לא פופולרית או צורת מחשבה שונה. נדמה שאנו ניצבים בשלב ההתפתחותי שבו נידרש להכריע: איזו חברה נהיה עבור ילדינו ועבור עצמנו – מגדל דגירה מכבד ומחניק, או סולם יציב ובטוח? *

